

SOMNUL NORMAL ȘI PATOLOGIC

L. Popoviciu, B. Așgian, I. Pascu, L. Szabó

Ed. Medicală, București, 1972

Recent a ieșit de sub tipar această lucrare, care reprezintă prima monografie românească privind un domeniu de mare actualitate. Într-adevăr, în străinătate au fost create mai multe centre de cercetare a somnului, cu publicații de specialitate și cu organizarea a numeroase sesiuni științifice, congrese și simpozioane, consacrate acestei probleme.

Autorii acestei monografii ne prezintă principalele aspecte privind structurile și mecanismele de declanșare și de întreținere a stării de veghe și a diverselor tipuri și stadii ale somnului normal, cât și modificările lui în diferite afecțiuni neurologice și psihice.

Pe baza unor studii făcute în unele centre de peste hotare (Montpellier, Lyon, Marseille), au putut să creeze la Clinica neurologică din Tîrgu Mureș un laborator de investigații poligrafice complexe al somnului, continuind și dezvoltind tradițiile valoroase ale școlii de neurologie creată de *Marinescu*, precum și a urmașilor săi în acest domeniu, au reușit nu numai să sintetizeze în lucrare cele mai importante date ale problemei pe plan național și mondial, dar au adus și o serie de contribuții originale de mare valoare privind concepția și metodologia cercetării, precum și în elucidarea variatelor tulburări ale somnului în diagnosticul și patogenia unor boli neuropsihice, cit și pentru indicarea unor terapii adecvate.

Competența autorilor în acest domeniu o atestă în mod strălucit și faptul că doi dintre ei, *L. Popoviciu* și *B. Așgian*, au fost aleși membri ai „Association for Psychophysiological Studies of Sleep” din New-York, iar *L. Popoviciu* este vicepreședintele și membru în consiliul științific al „European Society for Research of Sleep”, cu sediul la Basel.

Monografia cuprinde 406 pagini, fiind ilustrată cu 185 figuri, 19 tabele, cu un rezumat de 10 pagini în limba engleză și conține o bibliografie selectivă din literatura mondială și națională cu 1076 titluri.

Este dificil să se redea în cadrul unei recenzii limitate, chiar și numai esența multipletelor probleme cercetate în cele 9 capitole ale monografiei, de aceea ne vom mărgini numai la schițarea lor

Capitolul I (*Popoviciu*) tratează într-o impresionantă sinteză numeroasele date privind biologia, fiziologia și fiziopatologia stării de veghe și a somnului, structurile și mecanismele responsabile de producerea somnului, a stării de veghe, a somnului lent și rapid, reglarea neuro-umorală a stărilor de veghe și somn, filogeneza și ontogeneza stărilor de somn și relațiile dintre somnul lent și rapid.

Capitolul II (*Popoviciu*) cuprinde metodologia cercetării somnului la om, arătând că identificarea riguroasă a celor 5 stadii de somn lent și a somnului rapid cu mișcări oculare (REM sau PMO), precum și a anomaliilor care pot să apară în cursul lor, nu se poate face decît prin înregistrări poligrafice complexe și anume pe baza unor date și criterii electroencefalografice, somatice, electrooculografice, electromiografice, reflexologice, actografice și comportamentale, cit și pe baza unor criterii vegetative, printru datele electrocardiografice, pneumografice, tensiunea arterială, electrodermografia, temperatura rectală, modificările pupilare, erecția peniană și răspunsurile vegetative la diverși stimuli aplicați în timpul somnului. Se expun în continuare raporturile somnului rapid cu activitatea onirică și cercetările asupra rolului biologic al celor două tipuri de somn și asupra activității onirice.

Capitolul III (*Popoviciu*) se ocupă cu somnul normal de noapte la om, și diferențiază modalitățile fiziologice ale somnului la adulți, nou-născuți, copii și bătrâni, pe baza experienței personale și a datelor din literatura mondială.

Capitolul IV (*Așgian*) cuprinde interesante date privind somnul indus medicamentos, somnul hipnotic și electrosomnul.

Capitolul V este cel mai voluminos. În el sint tratate (*Popoviciu*) cele mai variate aspecte ale somnului patologic și anume diferitele forme de hipersomnii cu tratamentul lor, insistându-se în special asupra narcolepsiei, în care autorii au adus remarcabile contribuții originale. *Așgian* redactează paragraful insomniilor și terapia lor, precum și somnul de noapte al bolnavilor mintali.

În două paragrafe următoare, *Pascu* se ocupă de tulburările de somn ale bolnavilor cardiovasculari, inclusiv al celor cu afecțiuni vasculare cerebrale ischemice, cu și fără tulburări ale conștiinței, precum și de relațiile dintre somn și tulburările cronice ale conștiinței.

În cele două paragrafe următoare *Așgian* tratează problema somnului de noapte la spasmofilici și în unele tulburări endocrinometabolice.

Capitolul se termină cu studiul somnului patologic al nou-născutului (*Popoviciu*).

Capitolul VI (*Popoviciu*) cuprinde cercetarea electropoligrafică a somnului în manifestările epileptice și rolul activator al somnului în declanșarea unor manifestări epileptice, relațiile dintre somn și epilepsie, precum și importanța investigațiilor poligrafice de somn în diagnosticul electroclinic, în prognosticul și terapia epilepsiei.

Capitolul VII (redactat de *Popoviciu* și *Szabó*) este consacrat studiului manifestărilor episodice nocturne neconvulsive, ca: automatismele ambulatorii nocturne, pavorul nocturn, enurezisul nocturn, automatismele verbale nocturne, manifestările inotorii paroxistice nocturne, manifestările episodice psihosenzoriale nocturne. Se arată importanța activărilor medicamentoase, a înregistrărilor poligrafice de lungă durată și se insistă asupra tratamentului lor diferențiat în funcție de substratul fiziopatologic al tulburărilor.

Capitolul VIII (*Szabó*) se ocupă cu tulburările de somn în tumorile cerebrale și cu efectele somnului asupra modificărilor bioelectrice produse de procesele neoplazice ale creierului.

Capitolul IX (*Așgian*) studiază tulburările electropoligrafice ale somnului în tremurătura parkinsoniană, în mișcările coreice și atetozice, în mioclonii și în leucoencefalita sclerozantă subacută progresivă.

Monografia este ilustrată cu numeroase figuri reprezentând scheme anatomicofiziologice, tabele sinoptice, înscriseri electroencefalografice și poligrafice și microfotografii histologice, care subliniază aserțiunile autorilor, dar care în același timp sugerează marelui volum de muncă depus de autori în elaborarea acestei valoroase monografii.

Se poate aprecia că prin întregul conținut de idei, de material factual, de laborioasă investigație științifică, de cercetare sistematică, precum și prin ținuta grafică și prin stilul corect, frumos și plăcut de redactare, lucrarea reprezintă o prețioasă contribuție la cunoașterea somnului normal și patologic, cu implicații practice deosebite.

În concluzie, această monografie este o lucrare de un înalt nivel științific și de o mare utilitate practică. Ea se înscrie pe linia frumoaselor realizări ale științei medicale, care constituie o mândrie nu numai a școlii din Tîrgu Mureș, ci și a Neurologiei românești.

dr. D. Duma